

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

استان اصفهان

شهرستان نجف آباد

مدرسه علمیه زهراييه(س)

علل فردی و اجتماعی تأخیر در ازدواج و راه حل هایی برای آن

استاد راهنما: سرکار خانم اشرف رضایی

محققان: فاطمه صابری، فاطمه عباسی، انسیه محمد رحیمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

استان اصفهان

شهرستان نجف آباد

مدرسه علمیه زهرايه(س)

علل فردی و اجتماعی

تأخیر در ازدواج

و راه حل هایی برای آن

استاد راهنما: سرکار خانم اشرف رضایی

محققان: فاطمه صابری، فاطمه عباسی، انسیه محمد رحیمی

تحمیدیه

خداوندا در حالی صبح می کنم و روزم را به شب می رسانم که عمل خود را در پیشگاهت اندک شمرده، و به گناه خویش اعتراف دارم، و به خطاهایم اقرار می کنم. من به خاطر اسراف درباره ی خویش خوارم، عملم مرا به عرصه ی هلاکت برده، و هوسم مرا به تباهی انداخته و شهوتم مرا محروم نموده.

مولای من، پس از تو درخواست دارم درخواست کسی که به سبب آرزوهای دور و دراز به لهو و بیهوده کاری پرداخته، و بدنش به خاطر سلامتی از عبادت بی خبر مانده و دلش به واسطه ی فراوانی نعمت به فتنه ی لذت افتاده، و اندیشه اش نسبت به فرجام کارش کم است. خداوندا، از تو مسئلت دارم که مرا با عبادت خود از هر چیز بی نیاز کنی، و به رحمتت با دست پر از کرامت های فراوانت بازم گردانی زیرا که به تو امیدوارم و تو را می خوانم و به تو پناه می آورم و از تو یاری می خواهم و بر وجود و کرمات اعتماد می نمایم.

تقدیمه

تقدیم به آستان مقدس:

برترین همسران جهان هستی

اسوه های حسن و کمال

حضرت علی (علیه السلام) و فاطمه زهرا (سلام الله علیه)

۸-۳. امکان ارتباط های نامشروع

بدون تردید عواملی در به تأخیر انداختن ازدواج ها و یا مجرد ماندن، مؤثر بوده است که از جمله ی آن عوامل می توان به توسعه ارتباط های نامشروع اشاره کرد؛ زیرا بر اثر سهولت این ارتباط ها، زن در نظر بسیاری از جوانان به صورت یک موجود مبتذل و کم ارزش درآمده است که به آسانی می توان به او دست یافت. به این ترتیب، آن ارزش، اهمیت و شخصیتی را که در سابق و اجتماع داشت؛ که برای وصول به او فداکاری زیادی لازم بود به کلی از دست داده و دیگر یک موجود گران بها و رویایی که نظر جوانان را به خود جلب کند نیست!

برهنگی روز افزون زنان، در دنیای امروز به این ابتذال کمک کرده و اگر در آغاز، عامل زودگذری برای جلب توجه نظر هوس بازان باشد، سرانجام به ابتذال کمک کرده و جوانان را به بی بند و باری سوق می دهد. باید توجه داشت که امکان و سهولت ارتباط های نامشروع در کاهش ازدواج کاملاً مؤثر است. در جوامع غربی، چون آزادی و بی بند و باری بیشتر است، کاهش ازدواج در آن کشور ها و جوامع بیشتر مشاهده می شود. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «ای جوان ازدواج کن و از زنا بپرهیز که زنا ریشه های ایمان را از دلت برمی کند».^۱

در جوامع غربی زندگی تجردی را بر زندگی مشترک زناشویی ترجیح می دهند، چرا که مراکز فحشا در آن جوامع خود یک عامل مهم برای کاهش ازدواج و هم چنین از هم پاشیدن خانواده ها می باشد. زنانی که در این لجن زارهای متعفن اجتماع، دست و پا می زنند، غالباً همان قربانیان ارتباط های نامشروعند که تدریجاً به این مراکز کشیده شده اند.

بنابراین برای جلوگیری از فروختن خانواده ها، سقوط و کاهش ازدواج و آزاد کردن این بردگان بینوا باید جلوی این آزادی و بی بند و باری جنسی و امکان ارتباط های نامشروع گرفته شوند و آن هم بدون تنظیم برنامه صحیح ممکن نیست.^۲

^۱. محمد تقی فلسفی، الحدیث-روایات تربیتی، ج ۱، ص ۱۸۳.

^۲. تلخیص از عطیه صادق کوهستانی، جوان و ازدواج، ص ۵۸.

۹-۳. مسأله شیطانی چشم و هم چشمی

از عادات زشت بعضی از افراد، به قول معروف چشم و هم چشمی است، به این معنا که فرد یا خانواده وضعیت بالای مادی اقوام یا همسایگان یا دیگران را ملاک قرار می دهد، و به دست و پا می افتد که به هر صورت که شده خود را هم طراز آنان قرار دهد.

دختر چشم به امور مادی دختران اقوام می دوزد، و به آرزو می افتد که همسر آینده اش، مجالس عقد و عروسیش همانند فلان دختر باشد، و به همین خاطر در عدم قبول مراجعه کنندگان مناسب حالش که در آن سطح بالای از مادیت و ثروت نیستند اصرار می ورزد، و آن قدر زمان را در عدم قبول ازدواج طولانی می کند که از سن مناسب ازدواج بگذرد، آن زمان خود را مجبور می بیند تن به ازدواج با فرد مسن، یا مردی زن مرده بدهد، یا بهتر می بیند که در خانه بماند تا به عمرش خاتمه داده شود.

این چشم و هم چشمی از موانع راه ازدواج، و صفتی شیطانی و عادت زشت است.^۱ قرآن مجید در دو آیه ی زیر انسان را از چشم دوختن به دنیای دنیاداران، و ثروت ثروتمندان منع فرموده، و در روایات ائمه طاهرین آمده، آنان که دائم دیده به دنیای دیگران دارند، و در آرزوی رسیدن به آنان هستند، وجودشان دچار حسرت فراوان و اندوه بی پایان است.

«لَا تَمْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ»^۲
«بنابرین به امکانات مادی [و ثروت و اولادی] که برخی از گروه های آنان را از آن برخوردار کردیم، چشم مدوز، و بر آنان [به سبب این که پذیرای حق نیستند] اندوه مخور، و پر و بال [لطف و مهربانی] خود را برای مؤمنان فرو گیر.»

«وَلَا تَمْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ»^۳

«دیدگانت را به آن چه برخی از اصناف آنان را بهره مند کردیم مدوز، [آنچه به آنان داده ایم] شکوفه [ابی میوه و زیور و زینت] دنیاست تا آنان را در آن بیازماییم، و رزق پروردگارت بهتر و پایدارتر است.»

۹-۳-۱. راه حل

ازدواج باید همراه با نیت خالص، و برای خدا باشد، و هدف از آن باید اجرای سنت پیامبر، و تحصیل اولاد صالح و تشکیل زندگی پاک در سایه ی لطف و رحمت حق باشد.
و چون مقدمات ازدواج فراهم شد اطرافیان باید مواظبت کنند این برنامه تحقق پیدا کند، و سعی نمایند از دخالت های نابجا در این امر الهی پرهیز کنند، و از خود شیرینی، قضاوت غیر عادلانه، بیان تفرقه انگیز و سست کننده ی مسأله ازدواج جداً خوداری کنند.^۴

از امام علی (علیه السلام) به روایت امام صادق (علیه السلام): «بهترین میان جیگری ها آن است که میان جیگری در ازدواج چندان ادامه یابد که خدای متعال زن و شوهر را به یکدیگر برساند»^۵.

^۱ به همین مضمون از عطیه صادق کوهستانی، جوان و ازدواج، ص ۵۲.

^۲ سوره حجر، آیه ۸۸.

^۳ سوره طه، آیه ۱۳۱.

^۴ تلخیص از استاد حسین انصاریان، نظام خانواده در اسلام، ص ۱۴۶.

^۵ ترجمه احمد آرام، الحیاه، ج ۶، ص ۲۳۱.

نتیجه

موضوعی که در این تحقیق بررسی شده است عوامل مؤثر در افزایش سن ازدواج می باشد. در مطالب قبل به این عوامل اشاره شده و در مورد آن ها توضیحاتی بیان شده است به نظر می رسد مهم ترین عوامل در افزایش سن ادواج، عوامل اقتصادی است. پس از گذراندن مراحل انتخاب همسر مسائل مادی و اقتصادی زیر بنای تشکیل خانواده است. داشتن شغل و درآمد مناسب از ضروریات ازدواج است. بنابراین جامعه، مسئولین و خانواده ها باید در مورد ازدواج جوانان برنامه ای طرح ریزی کنند. اگر معضل بی کاری جوانان حل شود بیشترین مشکل آن ها در زمینه ی ازدواج برطرف شده است. نداشتن شغل و درآمد موجب هجوم جوانان بیکار به جامعه است . همین عامل باعث افزایش فقر، جرم و جنایت می شود.

به طور کلی در مورد تمامی این عوامل، همه جامعه اعم از جوانان، خانواده ها و یا مسئولین کشور موظفند به مشکلات جوانان رسیدگی کنند. حمایت دولت و افراد خیر خواه می تواند کمک فراوانی در برطرف کردن این مشکل باشد.

آگاه ساختن جوانان با مسائل زندگی بر عهده رسانه ها به ویژه رادیو و تلویزیون است. ساخت برنامه های ویژه در زمینه ازدواج و مسائل پیرامون آن می توانند راه گشای خوبی برای این معضل باشد.

پیشنهادهات

۱. همکاری جامعه و مسئولین علاوه بر خانواده ها در رابطه با ازدواج جوانان. مثلاً: ایجاد شغل، ساخت مجتمع های مسکونی.
۲. دادن آگاهی های لازم در مورد انتخاب همسر قبل از اقدام به انجام این کار توسط خانواده ها و مراکز آموزشی.
۳. کشیدن خط بطلان بر بعضی از باورهای غلط با فرهنگ سازی در جامعه.
۴. تهیه ی بروشور یا جزوه ای در این رابطه و ارائه ی آن در بین جوانان برای آشنایی بیشتر آن ها با مشکلات و رفع این موانع.
۵. و در پایان شاید بهتر بود که در رابطه با این موضوع از روش میدانی نیز استفاده می شد.

فهرست منابع

- قرآن کریم، ترجمه حسین انصاریان.
- انصاریان، حسین، صحیفه ی کامله ی سجادیه، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۸۱، چاپ چهاردهم.

فهرست منابع فارسی

۱. احمدیان، ابراهیم، مترجم، نهج الفصاحه، انتشارات گلستان ادب، قم، ۱۳۸۶.
۲. اخوان حکیمی، آرام، احمد، مترجم، الحیاء، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۸۰.
۳. امینی، ابراهیم، انتخاب همسر، انتشارات امیرکبیر تهران، بهار ۱۳۸۴، چاپ نهم.
۴. انصاریان، حسین، نظام خانواده در اسلام، انتشارات ام ابیها، قم، پاییز ۱۳۸۶، چاپ بیست و پنجم.
۵. دهنوی، حسین، گلبرگ زندگی، انتشارات خادم الرضا(ع)، قم، آذر ۱۳۸۸، چاپ هفدهم.
۶. سلگی نهاوندی، علی، مترجم، ارشاد القلوب، انتشارات ناصر، قم، ۱۳۷۶، چاپ اول.
۷. صابری یزدی، علیرضا، و محمد رضا انصاری محلاتی، الحکم الزاهره، انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، قم، ۱۳۷۵، چاپ دوم.
۸. صادق کوهستانی، عطیه، جوان و ازدواج، انتشارات نسیم حیات، قم، ۱۳۸۴، چاپ چهارم.
۹. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات سپهر تهران.
۱۰. فلسفی، محمد تقی، الحدیث، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۸۶.
۱۱. مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۶ و ۱۰۳، انتشارات کتابچی، زمستان ۱۳۷۳، چاپ چهارم.
۱۲. مظاهری، علی اکبر، جوانان و انتخاب همسر، انتشارات پارسیان قم، بهار ۱۳۷۹، چاپ دوازدهم.
۱۳. معین، محمد، فرهنگ فارسی دکتر معین، انتشارات بهزاد، ۱۳۸۲، چاپ اول.
۱۴. ملک محمودی، امیر، بهار ازدواج، انتشارات مشهور، قم، ۱۳۸۴، چاپ سوم.

فهرست منابع عربی

۱. آذر نوش، آذرتاش، فرهنگ معاصر عربی فارسی، انتشارات نقش جهان، تهران، ۱۳۸۲، چاپ سوم.
۲. بندر ریگی، محمد، المنجد، انتشارات آرمان، چاپ اول، ۱۳۷۸.

فهرست اسناد دیگر

۱. موسوی کاشمری، علل گریز از ازدواج، ماهنامه پیام زن، شماره یازدهم، سال نهم، بهمن ۱۳۷۹.